

נוסע לשיקאגו

אנצו בארבוני הוא צלם-קולנוע אי-טלקי שהפך לאחרונה לבמאי מצליח מאוד. אלא שכבמאי קוראים לו א.ב. קלאצ'ר, והוא לא פתוח ולא יותר מאשר אביו הרוחני והמעשי של טרייטי בכל גילגוליו. טרייטי הזה ביצע באיטליה, מהפכה מוניטרית.

בשנה שעברה היה קוראים לי טרייטי סרט הקופה מספר אחד באיטליה. השנה בא במקומו סרט אחר בשם עדיין קוראים לי טרייטי. עד אשר ימצא קלאצ'ר בארבוני שם מקורי אחר לסרטו השלישי על טרייטי, החליט לערוך ביקור קטן בימי שיקאגו העליונים, כדי שהחבורה שלו לא תשתעמם בחברת סוסים בלבד.

לשם כך, הכין טרייטי בשם בוא יבוא יום טנט ולנטינו, שאינו אלא פארודיה על לילה-הדמים המפורסם בשיקאגו, אשר הונצח כבר ברצינות בסרטים רבים. אבל כנראה שלא כל חבריו של הבמאי צלם התלהבו לרעיון. טרנס היל, למשל (שבעצם קוראים לו מאריו ג'ירוטי), הודיע שלא ישתתף בסרט. לעומתו באד ספנסר (ששמו האמיתי פדרסולי) נתן הסכמתו.

כבן זוג חדש לכוכב גדול המידות, נבחר יפהפה מקצועי אחר של הבד האיטלקי, הלא הוא ג'וליאנו ג'ימה, אשר היה ידוע במשך תקופה לא מבוטלת כמונטגומרי ווד.

עכשיו, אם יסתבר שמצלמים את ימי שיקאגו העליונים בפאלרמו, זה כבר לא יפליא איש.

בזבזים

בהכרה מלאה

ברברה סטרייסנד, פול ניומן, סידני פואטיה וטיטו מקוויץ, שהם ארבעה מאלופי-הקופה באמריקה, החליטו שנמאס להם להיות שכירים של אחרים, והקימו חברה בשם אמנים ראשונים אשר תפיק עבורם סרטים.

זאת מדוע? „בכל פעם שהייתי צריך לקבל אחוים מסרט בו הופעת, חורה אותה בעיה על עצמה,“ טוען פול ניומן. „כל קשר בין ההוצאות האמיתיות של סרט, ואלה שדווחו לי על-ידי חברת-הסרטים, היה מקרי בהחלט. אם שחקן קיבל 1000 דולר, לי ספרו שהשתכר 2000, ואז כמובן ההוצאות גדלות, הרווח קטן ועימו מצטמק גם האחוז המגיע לי.“

ומה עכשיו? על בימת הצילומים של הסרט תקופתו של השופט ג'ורג' רוי ב'ן, המופק על-ידי חברתו של ניומן ומבויים על-ידי ג'ון יוסטון עם ניומן בתפקיד הראשי, עוקב הכוכב אחרי כל סצינה שהולכת לאיבוד, כל שקיעת שמש מוחצת, וכל יום צילום גוסף, ונאנח.

עכשיו זה עולה לו כסף. אבל לפחות הוא יודע כמה, ומדוע. ואם יש מי שחושב שזה לא חשוב, הרי שהוא טועה. ההוכחה הטובה ביותר: אמנים ראשונים כבר עומד לזכות בשותף חדש, לא פחות מפורסם מן הקודמים. גם דאסטי הופמן רוצה כפי הנראה לדעת על מה מבזבזים כסף בסרטים.

תדריך

תל-אביב

*** שמש אדומה (אסתר, צרפת—1990): מותחן איטי שטגולותיו הבלתי מעוררות הן כוכביו: צ'ארלס ברונסון, אלן דילון, טושיירו מיפונה, והמוקיה הדינדיים של אורסולה אנדרס.

*** המכונות שלי (פריז, צרפת—1970): מכונת צריכה להגיע לסאלון

חופשתו של הנובקר

מה נשמע דוק (פאר, תל-אביב, ארצות-הברית) — זו קר מדיה שופעת רעיונות, מצחיקה, מבדרת ומטורפת לפי מיטב המסורת של הוליבוד בתור הזהב שלה. מוכיחה מעל לכל צל של ספק שאדם המכיר היטב את תולדות-הקולנוע, וניחן בטעם טוב, יכול לעשות סרט שלם, שהוא כולו השאלות מאחרים, ועם זאת, להוציא מתחת ידיו הצלחה מלאה.

ואכן, פיטר בוגדאנוביץ', שעשה סרט זה, היה לפני שנים מעטות בלבד, אחד ממבקרי הקולנוע הידעניים יותר של ארצות-הברית, ובמאמריו הרבים לא הסתיר אף-פעם את אהבתו הרבה למיקצוענים ההוליבודיים, במאי שנות השלושים והארבעים. אלה אשר האמינו כי סרט צריך להראות ולא לדבר, ואשר מצאו במיגבלות המסחריות שהטילו עליהם אולפני-ההסרטה את היסודות האיתנים עליהם צריך לבנות סרטים.

מי שמכיר את התקופה האהובה על בוגדאנוביץ', לא יתקשה לזהות את המקורות הרבים מאד מהם שואב „מה נשמע דוק“ את הצלחתו. בין אם מדובר בתעלול הישן של הפצת זהים — הפעם אלה הן 4 מזוודות שכל אחת מהן מכילה הפצת שונים. או הביפוסים מבולבלים: הפעם, מוסיקולוג, החוקר את ההנחה שהאדם הקדמון נהג לנגן על אבנים לפני שהמציא את כלי-הפריטה.

ישנה בסרט נעה, המדברת בקצב של מיקלע בינוני ודוחפת את עצמה ואת כל הסובבים אותה לכל המצבים האבסורדיים שאפשר להעלות על הדעת (ברברה סטרייסנד), מצבים פשוטים המתפתחים עד כדי הרס מוחלט של הסביבה — כמו למשל העלאת חדר-מלון באש, עם אנשים הנכנסים לתוכו בעת ובעונה אחת מן הזלת ומן החלון — וכלה בבאגס באני, הארנב הסאדיסט של חברת וורנר, אשר הצליח להפוך כל צייד לדמות אומללה וראויה לרחמים. — „מה נשמע דוק“ היתה קריאת ההיכר של הארנב המפורסם, והוא אף מסיים את הסרט הזה בקריצה.

סטרייסנד ואויל: גבר מבולבל, נערה מטושטשת

בקינור, אין ספק שכל דבר בסרט הזה נראה פעם בעבר, השפעתם של הווארד הוקס ושל האחים מארקס, של הרדיפות המטורפות מן הקולנוע-האימם ושל תורן סמית עם שופטים השונאים את הנידונים בפניהם עוד לפני שראו אותם, משום שכל משפט נוסף לא נועד, לדעתם, אלא להפר את מנוחתי-הנפש של הדיין האומלל.

אבל, וזו מעלתו של בוגדאנוביץ', הוא יודע שהמדובר בהשאלות, הוא משתמש בהן בהומור ובקריצה, דוחס אותן בקצב מטורף בזו אחר זו, מנצל את הבעות התמימה של ריאן אוייל ואת כושר הדיבור הבלתי מבוסס של הגברת סטרייסנד להזגשת האפקטים הקומיים. הוא מגיש את אחד המוצרים המוצלחים ביותר של הוליבוד בשנים האחרונות. סוף כל סוף, אפשר לצחוק ולהנות, לא משום שהשחקנים על הבד מתעוותים ומעקמים פניהם, אלא משום שהבמאי יודע להוביל אותם למצבים שבהם הצחוק הוא חובה.

קואזיכוונדו

נוזכור

הקמצן (סינרמה, תל-אביב, אני גליה) — הרעיון להסריט את סקרוג', דמותו המפורסמת של צ'ארלז דיקנס, הקמצן הכרוני אשר לומד בליל הגימולד אחד, בעזרת רוחות העבר, ההווה והעתיד, את הלכה על קמצנותו, אינו רעיון חדש במיוחד. בעצם, מאז שהמציא או תמונות נעות על הבד, ניסו להפוך את סקרוג' לכוכב קולנוע, במידה שונה של הצלחה. הזכור ביותר לטובה, גם משום שהוא הקרוב ביותר אלינו, הוא נסיון בן 20 שנה, בו הופיע השחקן הבריטי אלכסטר סים.

אבל, כמו שאומרת הפרסומת לסרט הזה, סקרוג' חייב לומר. וזאת מדוע? משום ששמו המקורי של הסיפור של דיקנס הוא „מיזמור לחג המולד“. מכאן, שהזימרה חובה. כך לפחות החליטה הבמאי רונאלד „נתיבי תהילה“ ניס, אשר התכוון כנראה לעשות גירסה נוספת של „אולי בר“ (שהוכיחה כי אפשר לומר את דיקנס). משום מה עשה הבמאי דווקא גירסה מזמרת של „פונקשטיין“.

קודם כל, אלברט פיני, המופיע בתפקיד ראשי, הוא אמנם שחקן מוכשר מאד, אבל ההחלטה לאפר אותו כאילו היה הגיבן מנוטר-דאם, מצליחה להפוך אותו למפלצת מפחידה, עוד לפני שהוא פוצה את פיו. וגם משום שדיקנס לא התכוון בעצם למפלצת בראי, אלא למפלצת בנשמה, והן משום שכאשר מייעדים סרט לילדים, וכך לפחות כתוב באותן מודעות פירסומת שהוזכרו כבר, כדאי לא להוציא את נשמתם מרוב פחד כבר מן הרגע הראשון.

אם לא די בכך, דמות זו של פיני, נעה בתוך תסריט של לסלי בריקוס, פזמונאי מוכשר בהחלט, אשר ראה בסיפור של דיקנס סידרה של סצינות מוסיקליות, שבהם

גינס ופיני: חלומות זוועה לילדים

הלחנים מתקשים לצוף כלפי מעלה בין אם יש בהם צורך או לאו. באתנחתה שבין פיזמון לפיזמון, מתעופפות מפלצות בשמיים, עורכים ביקור בגיהנום שדיקנס כלל לא חלם עליו, ואפשר היה בהחלט לוותר על השתתפותו.

בקינור, כל הפיכחות והחריופות הדיקנסיות נסחטו מתוך הסיפור, במקומם נותר צורך פיזמוניים, שאחד מהם אמילו סימפאטי מאד. נותרו הרבה „שמאלץ“, ואימים בשפע. כל מה שאפשר עוד לומר הוא, כי למבוגרים כדאי לקרוא את המקור של דיקנס, ואילו הילדים, אם אינם שייכים לבני „הזרע הרע“, מוטב שיילכו לראות את „חתולי הצמרת“.

- רחוב. קיצבי וחינני לפי מיטב מסורת וולט דיסני.
- *** מנעים (קריטריון, שוודיה) — סיפור אהבה נוסח ברגמן בין יהודי בעל נשמה מעונה לאשה שוודית בשלה ובוגרת. עם אליוט גולד וביבי אנדרסון בתפקידים הראשיים.
- ירושלים
- אין הבריחה אל השמש (1970,

- למכוניות באמשרטראם. בדרך קורים לה כל המקרים האפשריים. המות האנושי הדי עומד מול המכונה הוא זה של ז'אק טאטי, ועם מוח שכזה ניצר מצחיקון אנין טעם ומעודן שאסור להחמיצו.
- *** שגעון הגרדלת (1970, צרפת) — לואי דה'פינס ואיב מונטאן בחצר מלך ספרד. קומדיה מצחיקה מאד.
- *** התזזים בצמרת (גת, ארץ-צות-הברית) — סרט מצוייר של הרפת קאותיהם של חתולים מפוקקים וחתולי

- ישראל): סיפור נסיון החטיפה של מטוס. על-ידי חבורת יהודים שכל רצונם לחיות במקום הנראה להם. משחק טוב של ג'וזפין צ'אפלין ויהודה ברקן, לילה קר רובה וקלייב רוויל. בימוי יעיל של גולן.
- חיפה
- *** דקאמרון (1970, איטליה): פאזוליני אימץ לו את הסיפורים המפורסמים כדי להוכיח מה גדולה טיפשותו של הגנז האנושי. סרט מבריק.